

สัตว์ที่รู้จักใช้อุปกรณ์

ทฤษฎีวิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งอยู่บนคิดพื้นฐานหนึ่งว่า มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ในการมีความสามารถประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เรามีแสดงให้เห็นว่า "มนุษย์ลิง" Australopithecus ไม่รู้จักทำอุปกรณ์ชนิดใดๆ เลย และ Homo habilis ที่เคยดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางทุ่งกว้างของทวีปแอฟริกาเมื่อ 2 ล้านปีก่อนนั้นได้เริ่มรู้จักทำอุปกรณ์บ้าง เพราะ "มนุษย์" พันธุ์นี้มีสมองใหญ่กว่าจึงฉลาดกว่ามนุษย์พันธุ์แรก แต่อุปกรณ์เช่น ขวานหินที่ H. habilis ที่รู้จักทำนั้นมีรูปร่างหยาบ และไร้มาตรฐานการสร้างใดๆ และอีก 200,000 ปีต่อมา เมื่อ Homo erectus ได้ถือกำเนิด ความสามารถในการทำอุปกรณ์ที่มีมาตรฐาน และมีความซ้ำซ้อนมากยิ่งขึ้นปรากฏ มนุษย์ปัจจุบัน Homo sapiens มีความสามารถในการประดิษฐ์และประยุกต์อุปกรณ์ต่างๆ นานาสารพัดชนิด จนนักชีววิทยาได้ตัดสินใจใช้ความสามารถในการทำอุปกรณ์เป็นเกณฑ์บอกชี้ความเป็นอารยะของสัตว์ชนิดอื่นๆ ด้วย

เพราะนักชีววิทยาได้รู้มานานแล้วว่า ในโลกนี้ไม่เฉพาะแต่มนุษย์เท่านั้นที่รู้จักทำอุปกรณ์ใช้ สัตว์อื่นๆ อีกหลายชนิดก็เป็นนักประดิษฐ์ด้วยเหมือนกัน

เช่นนก finch ที่อาศัยอยู่บนเกาะ Galapagos รู้จักใช้หนามแหลมของต้นตะบองเพชรไซหาหนอนตามรูในต้นไม้ ช้างรู้จักใช้วงจับกิ่งไม้โบกไล่แมลงมาให้มาไต่ตอมตามตัว ลิงชิมแปนซีใน Cameroon รู้จักใช้หินกระเทาะเปลือกถั่วและรู้จักใช้ใบไม้เช็ดตามตัวเหมือนคนใช้กระดาษทิชชู นกนางนวลรู้จักใช้จอยปากคาบหอยเม่น แล้วบินขึ้นสูง จากนั้นมันจะปล่อยหอยจากที่สูง ให้เปลือกหอยตกแตก หรือดูเหมือนรู้จักใช้ปากคาบหินเหวี่ยงใส่คนที่มันคิดว่าเป็นศัตรูของมัน เช่นนี้เป็นต้น

เมื่อประมาณ 30 ปีมาแล้ว นักชีววิทยาได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ของเหยี่ยวอียิปต์ Neophron prenoterus นกชนิดนี้มีขนตามลำตัวสีขาว และขนตามปลายปีกมีสีดำ มันมีแก้มสีเหลืองและมีขนาดพอๆ กับดูเหว่า ในความพยายามที่จะตอกไข่นกกระจอกเทศเป็นอาหารนั้น เหยี่ยวจะใช้จอยปากคาบหินที่หนักประมาณ 700 กรัมเหวี่ยงใส่ไข่นกกระจอกเทศที่มีเปลือกหนาประมาณ 1.6 มิลลิเมตร

จนแตกและนักชีววิทยาได้ตั้งข้อสังเกตว่า เหยี่ยวรุ้งจักเลือกหินที่มีขนาดพอที่มันคาบได้ และนักพอลิเมอร์จะเกาะเปลือกไข่ให้แตกได้เสมอ

สำหรับลิงชิมแปนซีแห่งเกาะ New Guinea นั้นก็รู้จักปลิดใบไม้จากกิ่งแล้วใช้กิ่งไม้เหยยไล่แมลงและปลวกจากรู ให้ขึ้นมาให้มันจับกิน

เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2539 G. Hunt แห่งมหาวิทยาลัย Massey ในนิวซีแลนด์ ได้รายงานในวารสาร Nature ว่าจากการศึกษาจาก (Corvus moneduloides) ที่อาศัยอยู่บนเกาะ New Caledonia (เกาะนี้ตั้งอยู่กลางมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากออสเตรเลียไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 1,400 กิโลเมตร) เขาได้พบว่า กาชนิดนี้รู้จักทำอุปกรณ์ขึ้นมาใช้ในการดำรงชีพเช่นกัน

จากการที่ได้จับตามดูกาชนิดนี้จากสถานที่สังเกตการณ์ 3 แห่ง เขาได้พบอุปกรณ์ที่กาทำ 305 ชิ้นในสองรูปแบบคือ เป็นตะขอและเป็นทวนแหลม อุปกรณ์ทั้ง 305 ชิ้นต่างก็มีรูปแบบเดียวกันและใช้ไม้หลายชนิดทำ นี่คือหลักฐานที่แสดงให้เห็นชัดว่า กาพันธุ์นี้มีความสามารถในการทำอุปกรณ์เทียบเท่ากับความสามารถของ H. Habilis เมื่อ 2 ล้านปีมาแล้ว

ซึ่งก็ไม่น่าแปลก เพราะกาเป็นสัตว์สังคมที่ฉลาด การที่ร่างกายของมันมีระบบการหมุนเวียนโลหิตที่ดี ทำให้หัวใจของมันที่มี 4 ห้องสามารถสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงสมองของมันได้มาก มันจึงฉลาดมาก

Hunt ยังมีความกังวลต่อไปว่า กาพันธุ์นี้เห็นภาพของอุปกรณ์ก่อนที่มันจะลงมือสร้างหรือไม่ เพราะในกรณีของคนนั้น คนมักจะวางแผนก่อนที่จะทำกิจกรรมใดๆ และในการวางแผนนั้นก็มักจะได้จากการสนทนากับบุคคลอื่น ดังนั้นหากกามีการสนทนากัน มีการวางแผนล่วงหน้ากันเช่นเดียวกับคน คนกับสัตว์ก็ควรมีจิตใจที่ไม่แตกต่างกันมากอย่างที่เรารู้ เคยคิด จริ่งไหมครับ